

BLOEMEN IN DE KUNST.

DOOR C. A. B. VAN HERWERDEN.

I.

YRIEL Buysse verhaalt in zijn opstel: „Claus, mijn Broeder in Vlaanderen” dat de laatste woorden van dezen schilder van licht en kleur, „toen de grauwe vleugel van den dood reeds over hem streek,” geweest zijn: het drie-maal herhaalde: „Bloemen.... bloemen.... bloemen....,” en dat ook vroeger Claus tijdens een doodelijke ziekte visioenen had, van bloemen, bergen, valleien, velden, oneindigheden van de schoonste bloemen.

Zal het visioen van den kunstenaar in intensiteit en verscheidenheid van kleur en vorm de verbeelding van een gewoon sterveling te boven gaan, ook dezen zijn bloemen het meest algemeene beeld waaronder de schoonheid verschijnt. Wekken niet reeds bij het kind en den primitieven mensch de bloemen ontroering?.... Kinderoogen lichten, handjes grijpen er naar; de door zorg verstarde trekken van een oude vrouw wie alle cultuur en schoonheidsbegrip vreemd is, — verhelderer bij het zien van bloemen, zij kweekt ze in den tuin, schikt ze, soms met keuze, voor het venster.

Het is alsof in de bloem de schoonheid, welke elders gezocht, door kunst tot openbaarheid moet worden gebracht, reeds vanzelve gegeven is. Zij brengt de ziel zonder bemiddeling in contact met het onzienlijke.

Het natuurlijk genieten is echter nog geen bewust onderscheiden, voorwaarde tot afbeelding. En afbeelding behoeft niet het gevolg te zijn van bewuste kunstschepping.

In de oudste tijden is zij dit althans niet geweest. In de bloem werd de godheid aanschouwd, van de godheid werd zij het teeken. De lotos is daarvan één der meest sprekende getuigen, de lotos, beeld van de zon, stijgend uit de diepte van het moeras, beeld van onsterfelijkheid en van velerlei goden in het oude Egypte. In haar teeken werd de godheid aanbeden, de heiligheid van den god ging in de afbeelding van de bloem over, evenals in het Oosten de afbeelding van palmboom en granaatvrucht — beelden van de vruchtbaar makende kracht — tot heilige symbolen werden.

Beeld van de godheid, weldra haar attriboot of wijdingsgave. Dit werden ook roos en lelie, de lelie volgens de Grieksche mythologie ontsproten aan de melk van Hera, de roos aan de bloedige tranen van Aphrodite of uit de nectar door Eros gestort bij het godenmaal. Maar als heilig beeld reeds stammend uit het Oosten en vandaar door den bijbel: de roos van